

BLOG BROJ: 50

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

PREDNOSTI I NEDOSTACI BH. EKONOMSKE DIPLOMATIJE

AUTORICA: AMINA OSMANOVIĆ
Oktobar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i
Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Adisa Ošijan
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline -
Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne
moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-
Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za
tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-
Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH

OSMANOVIĆ, AMINA
Aktuelna vanjska politika: "Prednosti i nedostaci
bh. ekonomske diplomatije" / Amina Osmanović -
Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4
format

Prednosti i nedostaci bh. ekonomske diplomatije

Autorica: Amina Osmanović

Ekonomska diplomatija označava diplomatske aktivnosti usmjerene na unapređenje i zaštitu ekonomskih interesa zemlje. [Predstavlja skup vještina pregovaranja i nastupanja u međunarodnoj zajednici](#), kao i prikupljanje informacija koje su od značaja za ekonomiju države radi postizanja što bolje pozicije na svjetskom tržištu. Ubrzan razvoj svjetske privrede i globalne konkurencije zahtjeva od države pronalaženje novih oblika aktivnosti i borbe na konkurentnoj globalnoj sceni. Upravo taj novi oblik aktivnosti i borbe na globalnoj sceni naziva se [ekonomska diplomatija](#) i ima ključnu ulogu u privlačenju direktnih stranih investicija. Druga važna uloga ekonomske diplomatije je osigurati izvoz domaće proizvodnje roba i usluga i uvoz.

Bosna i Hercegovina godinama vodi bitku sa trgovinskim deficitom i da bi se isti smanjio potrebno je da se povećava ukupan izvoz, a smanji uvoz. Na taj način dolazi do ekonomskog razvoja i povećava se ekonomska stabilnost Bosne i Hercegovine. Tu na red dolazi bh. ekonomska diplomatija koja treba da osmisli strategiju i pronađe partnere u drugim zemljama da bi proizvodi i usluge iz BiH bili prisutni na stranim tržištima na kojima će ostvariti najbolju zaradu, bilo da su to tržišta susjednih ili najudaljenijih zemalja. Ovakav vid [diplomacije](#) može pomoći pri analizi i davanju kvalitetnih informacija o stranim tržištima, brendiranju i promociji BiH, uklanjanju trgovinskih barijera, kao i uspostavljanju direktnih kontakata.

Vođenje bh.ekonomske diplomatije

Prepoznajući i anticipirajući aktuelna globalna kretanja i izazove, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se odlučilo na reviziju „Općih pravaca i prioriteta za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine i time su 2018.godine usvojili [Strategiju vanjske politike Bosne i Hercegovine 2018–2023](#). Definisane su aktivnosti bh.ekonomske diplomatije koje podrazumijevaju sinhronizovanu koordinaciju djelovanja institucija Bosne i Hercegovine, izradu dokumenata kojima se promoviše izvoz, privlačenje stranih investicija, razvojni potencijali postojećih sektora privrede i industrije, promovisanje Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko-konzularne mreže BiH. Navodi se da će fokus ekonomske diplomatije biti na organizaciji konkretnih događaja za susrete privrednika i drugih značajnih subjekata iz BiH i drugih zemalja kroz ekonomske forume, poslovne/investicijske konferencije, prezentacije za ulagače, što će potaknuti direktno povezivanje.

U Ministarstvu vanjskih poslova BiH postoji odsjek koji se bavi [ekonomskom diplomacijom](#) i organizacijski pripada Sektoru za bilateralne odnose i isti kontinuirano prati i analizira privredne odnose i saradnju BiH sa drugim zemljama, daje prijedloge i podstiče ih. Informira odgovarajuće državne organe i institucije o privrednim kretanjima u pojedinim zemljama i njihovim vanjskoekonomskim orijentacijama i aktivnostima, te koordinira poslove i zadatke u cilju prezentacije privrednih mogućnosti Bosne i Hercegovine u drugim zemljama.

[Glavni partneri Odsjeka za ekonomsku diplomatiju](#) su: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, koje je između ostalog nadležno za vanjskotrgovinsku politiku i carinsko-tarifnu politiku BiH, entitetske vlade i Vlada Brčko Distrikta BiH, kao i Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH (FIPA), Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, te entitetske privredne komore.

Problemi bh. ekonomske diplomatije

Činjenica je da se Bosna i Hercegovina suočava sa slabom ekonomskom diplomatijom. Postoji napredak, ali potrebno je još napora. Posljednji pozitivan primjer je razvijanje internet aplikacije "[Ekonomska diplomatija MVP BiH](#)" koja omogućava privrednicima iz BiH brzu uslugu i neposrednu komunikaciju sa Ministarstvom vanjskih poslova BiH. Cilj projekta je da unapređivanje i povećanje učinkovitost rada u oblasti ekonomske diplomatije i međunarodne trgovine, smanjenje trgovinske barijere, te lakše praćenje i savjetovanje o ekonomskim politikama i prilikama u drugim zemljama.

Razlog slabe ekonomske diplomatije je taj većina diplomatskih i konzularnih predstavništava BiH ima dvije-tri osobe s diplomatskim statusom. Zato je u takvim uslovima teško organizovati stručnjake koji bi kao diplomati bili posvećeni samo poslovima ekonomske diplomatije. Loš imidž zemlje predstavlja naredni problem jer guši čak i one segmente bh. privrede koji bi mogli stvarati ozbiljnije uspjehe na stranim tržištima.

Za primjer uspješnosti imamo Belgiju koja ima teritorijalne podjele slične kao u našoj zemlji. Ali, iste te podjele ne utiču na efikasno upravljanje ekonomskom diplomatijom. [Postoje tri regiona koji imaju odvojena diplomatska predstavništva odgovorna za promovisanje vanjske trgovine i privlačenje investicija](#). Oni blisko sarađuju sa saveznom belgijskim ministarstvima ekonomije, finansija i inostranih poslova. Ovakvo belgijsko uređenje se replicira u inostranstvu kroz ogromnu mrežu belgijskih ambasada i generalnih konzulata, kao i regionalnih ekonomskih i komercijalnih atašea koji svakodnevno doprinose implementaciji efikasne ekonomske diplomatije.

Kada je riječ o susjednim zemljama, situacija u Hrvatskoj i Srbiji je na boljem nivou, nego što je to slučaj sa Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Albanijom. Razlog je taj što je Hrvatska članica Evropske unije i ima ozbiljniji pristup diplomatiji, dok Srbija održava dobar diplomatski imidž zbogodličnih kadrova. Obje susjedne zemlje svjesne su da diplomatija igra vrlo važnu i strateški dobro osmišljenu ulogu. U svakom diplomatsko-konzularnom predstavništvu Republike Srbije [postoji diplomata](#) koji je zadužen za ekonomske poslove ili poslove kulturne saradnje, s tim da se pokriva širi krug poslova, odnosno nema formalno status samo ekonomskog ili kulturnog atašea. Slična situacija je u Hrvatskoj, dok iz Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine [navode](#) da nemamo specijaliziranih ekonomskih atašea, već da postoje samo sistematizirana dva radna mjesta atašea za kulturu. Također, BiH ima manji broj predstavništva nego Hrvatska i Srbija. Postoji mnogo načina kako bismo ojačali našu ekonomsku diplomatiju, a za početak je dovoljno preuzeti postojeće modele diplomatija i aktivno raditi na unapređenju.

Ekonomska diplomatija u vrijeme krize

U teoriji možemo pronaći da je interesovanje države za međunarodne ekonomske odnose veće sa povećanjem složenosti ekonomske situacije i sa produbljivanjem globalne ekonomske krize. U takvoj situaciji dolazi do velikih promjena u diplomatskom radu država, u kome se ekonomskim poslovima daje prioritet. Da li je tako i u BiH?

Konkretne rezultate rada bh. ekonomske diplomatije teško da možemo naći. U post covid periodu nisu se desila značajna širenja na nova tržišta. I dalje je Evropska unija najznačajniji partner Bosne i Hercegovine, pa tako BiH u razmjeni sa EU učestvuje sa [72,7 posto izvoza i 64,4 posto uvoza](#). Prošla godina je bila godina oporavka i stabilizacije privrednih kretanja. U februaru tekuće godine se desila nova globalna kriza povezana sa ratom u Ukrajini, koja je ponovo uzdrmala već slabu bh. ekonomiju i privredu. Kriza se manifestovala kroz poremećaj lanca nabavki i povećanja cijena svih roba, usluga i energenata. U vezi s tim, u martu je zabilježen veliki porast uvoza robe u BiH. Uz to, podaci Agencije za statistiku BiH pokazuju da je do augusta 2022. godine je povećan izvoz u odnosu na prethodnu godinu u istom razdoblju. Sve su to u velikoj mjeri posljedice dešavanja na globalnom nivou, a manje djelovanja bh. ekonomske diplomatije.

Rad u budućnosti

Cjelokupni koncept ekonomske diplomatije treba unaprijediti jer trenutna situacija nije zadovoljavajuća. Mnogo se priča, usvajaju se razne strategije i planovi, ali bez konkretnih rezultata. Državni vrh treba da odredi načine i da do kraja sprovede ciljeve i politike ekonomske diplomatije. Potrebno je uložiti mnogo više resursa i energije u kadar koji bi se bavio ekonomskim lobiranjem i marketinškim predstavljanjem zemlje. Drugim riječima, potrebno da se Bosna i Hercegovina brendira kao poželjna zemlja za strane investicije, u čemu ekonomska diplomatija ima ključnu ulogu.